

TRƯỜNG THCS NGUYỄN HUỆ
TỔ SỬ- ĐỊA- GDCD

HƯỚNG DẪN HỌC SINH TỰ HỌC TẠI NHÀ MÔN ĐỊA LÍ LỚP 7
Tên Chủ đề/ Bài học

Phần ba: THIÊN NHIÊN VÀ CON NGƯỜI Ở CÁC CHÂU LỤC
Bài 25: THẾ GIỚI RỘNG LỚN VÀ ĐA DẠNG

1. Hoạt động đọc và trả lời câu hỏi, tìm hiểu bài mới

Tìm hiểu các lục địa và các châu lục

HS quan sát bản đồ thế giới:

- + Cho biết sự khác nhau giữa lục địa và châu lục?
 - Các lục địa có biển và đại dương bao bọc, các châu lục bao gồm các lục địa và các đảo thuộc lục địa đó).
- + Xác định vị trí của 6 lục địa?
 - Á-Âu; Phi; Nam Mỹ - Bắc Mỹ; Ôxtrâyli-a; Nam Cực
- + Nêu tên các đại dương bao quanh từng lục địa?
 - Thái Bình Dương, Đại Tây Dương, Ấn Độ Dương, Bắc Băng Dương
- + Kể tên một số đảo và quần đảo lớn nằm chung quanh từng lục địa?
 - Đảo: Gronlen, Madagaxca, Calimantan, Niu Ghine,...QĐ: Angti Lớn, Philippin, Mã Lai,...
- + Lục địa nào gồm 2 châu lục?
 - Lục địa Á - Âu
- + Châu lục nào gồm 2 lục địa?
 - Châu Mỹ: Bắc Mỹ – Nam Mỹ
- + Châu lục nằm dưới lớp băng dày trên 3000m?
 - Nam Cực
- + Một châu lục lớn bao lấy 1 lục địa?
 - Châu Đại Dương bao lấy Ô-xtrây-li-a

Tìm hiểu các nhóm nước trên thế giới.

Hs quan sát bản đồ các nước trên thế giới, đọc mục 2 Sgk/80, hãy cho biết:

- + Hiện nay trên thế giới có bao nhiêu quốc gia và vùng lãnh thổ?
 - Hơn 200 -> 241
- + Để phân loại, đánh giá sự phát triển kinh tế - xã hội từng nước, từng châu lục dựa vào chỉ tiêu gì?
 - => Chỉ số phát triển con người (HDI): gồm tuổi thọ trung bình, trình độ học vấn (tỉ lệ người biết chữ và được đi học, thu nhập bình quân đầu người.
- + Dựa vào các chỉ tiêu cách phân loại các quốc gia như thế nào?

Nước phát triển thu nhập bình quân đầu người trên 20.000 USD/năm và tỉ lệ tử vong trẻ em thấp, HDI từ 0,7 đến 1.

Nước đang phát triển thu nhập bình quân đầu người dưới 20.000 USD/năm và tỉ lệ tử vong trẻ em khá cao, HDI dưới 0,7.

Căn cứ vào cách phân loại trên, hãy sắp xếp các quốc gia bảng Sgk/81 (số liệu năm 1997) thành hai nhóm?

 - Các nước phát triển: Hoa Kỳ, Đức.

- Các nước đang phát triển: Angieri
- + Ngoài ra còn có cách chia nào khác?(căn cứ vào cơ cấu kinh tế) → nước công nghiệp, nông nghiệp ...

2. Hoạt động kiểm tra, đánh giá quá trình tự học

Câu hỏi 1: Tại sao nói thế giới chúng ta đang sống thật rộng lớn và đa dạng?

Câu hỏi 2: Để biết một nước phát triển hay đang phát triển người ta dựa vào những đặc điểm nào?

KẾT LUẬN:

1. Các lục địa và các châu lục:

- Lục địa là khối đất liền rộng hàng triệu km², có biển và đại dương bao quanh. Sự phân chia này mang tính chất về mặt tự nhiên là chính.
- + Trên thế giới có 6 lục địa là: Á – Âu, Phi, Bắc Mỹ, Nam Mỹ, Ô-xtrây-li-a, Nam cực.
- Châu lục bao gồm phần lục địa và các đảo, quần đảo bao quanh. Sự phân chia này mang ý nghĩa lịch sử, kinh tế, chính trị.
- + Trên thế giới có 6 châu lục: Á, Âu, Phi, Mỹ, Đại dương và Nam Cực.

2. Các nhóm nước trên thế giới:

- Trên thế giới có trên 200 quốc gia và vùng lãnh thổ.
- Dựa vào 3 chỉ tiêu: thu nhập bình quân đầu người, tỉ lệ tử vong của trẻ em ... hoặc chỉ số phát triển con người (HDI) để phân loại các quốc gia vào nhóm phát triển hay nhóm nước đang phát triển:
- + Nhóm nước phát triển:
- + Nhóm nước đang phát triển:
- Dựa vào cơ cấu kinh tế, người ta phân ra nhóm nước công nghiệp và nhóm nước nông nghiệp.

Chương VI: CHÂU PHI **Bài 26: THIÊN NHIÊN CHÂU PHI**

1. Hoạt động đọc và trả lời câu hỏi, tìm hiểu bài mới

Tìm hiểu vị trí địa lý.

Hs quan sát lược đồ tự nhiên châu Phi, hãy cho biết:

- + Diện tích châu Phi?
- Hơn 30 triệu km², đứng thứ 3 trên TG sau châu Á và châu Mỹ
- + Lãnh thổ châu Phi có đường vĩ tuyến đặc biệt nào đi qua?
- + Vị trí địa lí châu Phi? HS lên bảng xác định?
- + Châu Phi tiếp giáp với các biển và đại dương nào?
- Bắc: Địa Trung Hải; Tây: giáp Đại Tây Dương; Đông Bắc: Biển Đỏ; Đông Nam: giáp Ấn Độ Dương
- + Đường xích đạo đi qua vùng nào của châu lục?
- Qua Bồn địa Công gô và hồ Vichoria
- + Lãnh thổ châu Phi chủ yếu thuộc môi trường nào?
- Môi trường đới nóng, có khí hậu nóng và khô.

Nhận xét về đường bờ biển châu Phi? Có ảnh hưởng gì đến khí hậu?

- Ít bị chia cắt, ít vịnh, biển nội địa, bán đảo và đảo => khí hậu khô hạn .

Xác định bán đảo Xômalì, đảo Madagaxca, giới thiệu dòng biển nóng và dòng biển lạnh.

- Phía Tây: dòng lạnh Canari, Benghêla; dòng nóng Ghinê. Phía Đông: dòng lạnh Xômalì; dòng nóng Môđambích. Nam có dòng nóng Mũi Kim => dòng lạnh làm cho nhiệt độ giảm, khô khan, ít mưa; dòng nóng làm cho t⁰ cao, mưa nhiều.

+ Xác định kênh đào Xuyê trên lược đồ: Kênh dài 160 km từ năm 1859 - 1969

Kênh đào Xuyê là đường giao thông ngắn nhất giữa Thái Bình Dương và Đại Tây Dương.

Tìm hiểu địa hình

Châu Phi dạng địa hình chủ yếu là sơn nguyên xen kẽ bồn địa, ít núi cao và đồng bằng thấp.

Địa hình đồng bằng ở châu Phi chủ yếu vùng ven biển và hạ lưu các sông lớn.

- Xác định các bồn địa và sơn nguyên, các hồ, sông, các dãy núi chính?

- BD: Sát, Nin Thượng, Công gô, Calahari. SN: Ê-ti-ô-pi, Đông Phi. Hồ: Vích-to-ri-a, Sát. Sông: Nin, Nigie, Công gô, D: Át lát, Đrekenbec

Hướng nghiêng chính của địa hình: Cao phía Đông & Đông Nam thấp dần về Tây Bắc.

Mạng lưới sông hồ dày đặc, với rất nhiều hệ thống sông lớn.

Tìm hiểu khoáng sản.

Tài nguyên khoáng sản Châu Phi rất phong phú và đa dạng : Dầu mỏ, khí đốt chủ yếu rìa lục địa phía Bắc như Tuynidi, Angieri, LiBi, Ai Cập; Kim loại màu chủ yếu ở phía nam của lục địa....

2. Hoạt động kiểm tra, đánh giá quá trình tự học

- Quan sát hình 26.1, hãy nhận xét đường bờ biển châu Phi? Đặc điểm đó có ảnh hưởng như thế nào đến khí hậu?

- Xác định trên hình 26.1, hồ Vich-tô-ri-a, và sông Nin, sông Nigie, sông Công gô...?

- Châu Phi thuộc môi trường khí hậu nào? Tại sao?

KẾT LUẬN:

1. Vị trí địa lý:

- Châu Phi có S hơn 30 triệu km², đứng thứ ba trên TG sau châu Á và châu Mỹ.

- Đại bộ phận châu Phi nằm giữa 2 chí tuyến, tương đối cân xứng ở 2 bên đường xích đạo => lãnh thổ phần lớn nằm trong môi trường đới nóng.

- Điểm cực:

+ Cực Bắc: mũi B lãg - 37⁰20'B thuộc Tuynidi;

+ Cực Nam: mũi Kim - 34⁰52'N thuộc CH Nam Phi;

+ Cực Đông: mũi Haphun - 51⁰23'Đ thuộc Xô-ma-li;

+ Cực Tây: mũi Xanh - 17⁰33'T thuộc Xê-nê-gan.

- Châu Phi tiếp giáp với :

+ Phía Bắc giáp Đại Trung Hải.

+ Phía Tây giáp Đại Tây Dương;

+ Phía Đông Bắc giáp biển Đỏ (ngăn cách với châu Á bởi kênh đào Xuyê).

+ Phía Đông Nam giáp Ấn Độ Dương .

2. Địa hình và khoáng sản

a. Địa hình:

- Có dạng hình khối, đường bờ biển ít bị cắt xẻ, rất ít vịnh biển, bán đảo và đảo, ít ảnh hưởng của biển vào đất liền.
- Tương đối đơn giản, toàn bộ lãnh thổ châu Phi là một cao nguyên khổng lồ, chủ yếu là sơn nguyên xen lẫn bồn địa:
- + Độ cao TB 750m;
- + Các đồng bằng thấp, tập trung chủ yếu ở ven biển;
- + Rất ít núi cao;
- + Hướng nghiêng chính của địa hình thấp dần từ Đông Nam tới Tây Bắc.

b. Khoáng sản:

- Tài nguyên khoáng sản phong phú, giàu có, đặc biệt là kim loại quý hiếm như: Vàng, kim cương, dầu mỏ, khí đốt ...

Bài 27: THIÊN NHIÊN CHÂU PHI (Tiếp theo)

1. Hoạt động đọc và trả lời câu hỏi, tìm hiểu bài mới

Tìm hiểu khí hậu.

Giải thích vì sao châu Phi là châu lục nóng?

- Phần lớn lãnh thổ châu Phi nằm giữa hai chí tuyến

Giải thích tại sao khí hậu ở châu Phi khô, hình thành những hoang mạc lớn?

- Bờ biển châu Phi không cắt xẻ nhiều châu Phi là một lục địa hình khối, kích thước châu Phi rất lớn, ảnh hưởng của biển không sâu trong đất liền nên châu Phi là lục địa khô

Giải thích tại sao hoang mạc chiếm diện tích lớn ở Bắc Phi?

- Do chí tuyến Bắc đi qua giữa Bắc Phi nên quanh năm Bắc Phi nằm dưới áp cao cận chí tuyến, thời tiết rất ổn định, không có mưa diện tích mở rộng, tiếp cận với lục địa Á-Âu lớn, biển ít ăn sâu vào đất liền .

Dựa vào hình 27.1 ,biết sự phân bố lượng mưa ở châu Phi rất không đồng đều.

Những nơi có dòng biển nóng chảy qua nhiệt độ tăng cao và mưa nhiều; còn những nơi có dòng biển lạnh chảy qua nhiệt độ giảm và ít mưa.

Tìm hiểu Các đặc điểm khác của môi trường tự nhiên.

Châu Phi có những môi trường nào, đặc điểm phân bố?

- Có các môi trường phân bố đối xứng qua XĐ: môi trường xích đạo ẩm có rừng xích đạo; 2 môi trường nhiệt đới có xavan; 2 môi trường hoang mạc có hoang mạc chí tuyến; môi trường Địa Trung Hải có 2 môi trường cận nhiệt đới khô.

+ Vì sao lại có sự phân bố như vậy?

- Vị trí – Xích đạo qua chính giữa châu lục, chí tuyến Bắc ở chính giữa Bắc Phi, chí tuyến Nam ở chính giữa Nam Phi và phân bố mưa.

+ Trong các môi trường vừa nêu, môi trường tự nhiên nào là điển hình?

- môi trường hoang mạc và xavan lớn hơn cả.

2. Hoạt động kiểm tra, đánh giá quá trình tự học

- Các dòng biển nóng, lạnh có ảnh hưởng tới khí hậu ở các vùng ven biển châu Phi?

- Xem hình 27.1 & 27.2 và sự hiểu biết, nêu mối quan hệ giữa lượng mưa và thực vật?
- Giải thích tại sao hoang mạc chiếm diện tích lớn nhất Bắc Phi?

KẾT LUẬN:

3. Khí hậu:

- Do phần lớn lãnh thổ nằm giữa 2 chí tuyến, ít chịu ảnh hưởng của biển nên:
- + Châu Phi có khí hậu nóng và khô bậc nhất thế giới. Nhiệt độ trung bình năm trên 20°C.
- + Lượng mưa ít, phân bố rất không đồng đều \Rightarrow hoang mạc hình thành và chiếm diện tích lớn.
- Xahara là hoang mạc lớn nhất trên thế giới.

4. Các đặc điểm khác của môi trường tự nhiên:

- Do vị trí nằm cân xứng 2 bên đường Xích đạo nên các môi trường tự nhiên của châu Phi nằm đối xứng qua xích đạo, gồm:
- + Môi trường xích đạo ẩm: phân bố ở hai bên xích đạo. Cảnh quan đặc trưng là rừng rậm xanh quanh năm.
- + Môi trường nhiệt đới: cảnh quan đặc trưng là rừng thưa, xavan, cây bụi.
- + Môi trường hoang mạc: gồm hoang mạc Xahara và hoang mạc Calahari.
- + Môi trường địa trung hải: ở cực Bắc và cực Nam châu Phi. Cảnh quan đặc trưng là rừng cây bụi lá cứng.

Bài 28: THỰC HÀNH: PHÂN TÍCH LƯỢC ĐỒ PHÂN BỐ CÁC MÔI TRƯỜNG TỰ NHIÊN, BIỂU ĐỒ NHIỆT ĐỘ VÀ LƯỢNG MƯA Ở CHÂU PHI.

Hoạt động 1: Xác định yêu cầu bài thực hành.

- Trình bày và giải thích sự phân bố các môi trường tự nhiên.
- Phân tích biểu đồ nhiệt độ và lượng mưa.

Hoạt động 2: Nội dung thực hành

1. Trình bày và giải thích sự phân bố các môi trường tự nhiên:

- Trong các môi trường ở châu Phi thì môi trường xavan và môi trường hoang mạc chiếm diện tích lớn nhất.
- Các hoang mạc ở châu Phi lại lan ra sát bờ biển vì:
 - + Là do ảnh hưởng của dòng biển lạnh;
 - + Đường chí tuyến;
 - + Lục địa Á - Âu lớn khó gây mưa.

2. Phân tích biểu đồ nhiệt độ và lượng mưa:

- **Biểu đồ A** : là kiểu khí hậu nhiệt đới ở nửa cầu Nam. Nền nóng, mưa từ tháng 10 đến tháng 4 năm sau (mưa theo mùa).
- **Biểu đồ B** : là kiểu khí hậu nhiệt đới ở nửa cầu Bắc. Nền nóng, mưa từ tháng 5 đến tháng 10 (mưa theo mùa).
- **Biểu đồ C** : là kiểu khí hậu xích đạo ẩm nửa cầu Nam. Nền nắng nóng, mưa nhiều và mưa đều quanh năm.
- **Biểu đồ D** : là kiểu khí hậu Địa trung hải nửa cầu Nam. Mùa hè: mát mẻ; mùa đông: ẩm áp; mưa vào thu đông.

3. Hoạt động kiểm tra, đánh giá quá trình tự học

- Vì sao các hoang mạc ở châu Phi lan ra sát biển?
- Nêu đặc điểm của các kiểu khí hậu ở châu Phi?

- Trường:
- Lớp:
- Họ tên học sinh:

Môn học	Nội dung học tập	Câu hỏi của học sinh
ĐỊA	Mục A: Phần B:	1. 2. 3.